

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

«ԲԱՐԻ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ

Տարօքէն գրաւիչ, խորհրդալից ու միանգամայն բարոյալից պատմուածք մըն է Նոր Կտակարանին մէջ Յիսուսի «բարի» երիտասարդին հետ հանդիպման դրուագումը:

Երիտասարդը մանկութենէն ի վեր լիռլի պահած էր Մովսիսական Օրէնքները — անթերի գործադրութեամբը Տասնաբանեայ պատուիրաններուն —, և սակայն կը զգար թէ տակաւին կատարեալ չէր ինք. թէ բան մը, կարեւոր բան մը կը պակսէր իրեն. և իր հոգիէն ներս տեղ բռնող այդ պտրապը լիցնելու համար կը դիմէ մեր Տիրոջ, յուսալով գտնել Անկէ յաղեցումը իր այդ պապակին:

Յիսուս կը նշմարէ զինք հեռւէն, կը հասկնայ անոր միտքը, մտածումները. կը սիրէ իր հոգիին «աղքատութեանը» զիտակից ու անոր փրկութեամբը մտահոգուող երիտասարդը:

Ու կու գայ հարցումը երիտասարդէն.

— Բարի վարդապետ, ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ:

Ու Յիսուսի՝ Հին Ուխտի պատուիրանները պահելու թելադրութեան ի պատասխան՝ կը յարէ.

— Վարդապետ, ատոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր պահեր եմ ու ոչ մէկ բան պակաս ձգած:

— Մէկ բան կը պակսի քեզի. գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս. խաչը վերցուր և եկուր իմ հետէս:

Երիտասարդը պահ մը կը կենայ չուարուն, Յիսուսի իրեն ուղղած զօռար ու անսպասելի թելադրանքէն չշտմած: Կը խորհի երկարօրէն: Հոգեկանին և նիւթականին պայքարն է որ սկսած է ձեռք կերպարանք առնել իր մէջ. Այդ խօսքերով նոր ուղի մը կը գծուի իր առջև, ուղի մը ծառայութեան ու զոհողութեան, և նոր ու մեծ իրողութիւններու առջև կը գտնէ ինքզինք:

Հետեի՞ Յիսուսի յօժարութեամբ, ծախել բազմաթիւ ու թանկարժէք ստացուածքները, առնել խաչը ուսին. ատոնք դժուար բաներ էին արդարեւ իրեն համար, հակառակ Հին Ուխտի Օրէնքին տրամադրութիւնները տառացիօրէն կիրարկած ըլլալուն իր կեանքին մէջ: Բարի ու Չարի պայքարը, աւա՜ղ, պահ մը ետք վերջ պիտի գտնէր իր հոգիին մէջ՝ երկրորդին յաղթանակովը, ու ան, տըրտմութեան քօղը դէմքին, պիտի հեռանար Յիսուսի քովէն յուսախար ու սրտաբեկ:

Յիսուս կը համակուի խոր տրամութեամբ, վասնզի Ան բոլոր մարդոց փրկութիւնը կը կամի: Աւելին՝ այդ իսկ պատճառաւ է որ եկած է աշխարհ: Ու կը դառնայ իր աշակերտներուն, ըսելով. «Իւրիքն է մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել, քան մեծատան յարքայութիւն Աստուծոյ մտանել»:

Անշուշտ այս առաջին անգամը չէր որ մեր Տէրը կը խօսէր իրենց ինչքերուն յուսացած հարուստներուն և նիւթական ուժին դէմ: Նախապէս Ան պատմած էր արդէն անմիտ հարուստին առակը ու պատգամած թէ «ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել և մամռնայի»:

Սակայն հարուստներուն նկատմամբ այս վերջնական վճիռը կը զարմացնէ առաւել քան երբեք իր աշակերտները, որոնք անհամբեր ու հետաքրքիր կը հարցնեն իրենց վարդապետին. «Իսկ ո՞ր կարասցէ ապրիլ»: Ու Տէրը կը պատասխանէ. «Առ ի մարդկան այդ անհնարին է, այլ ոչ առ յԱստուծոյ. զի ամենեքեան կարելիք են առ Աստուած»:

Մեզմէ շատեր, զանազան առիթներով, կ'անդրադառնան իրենց գործած մեղքերուն, կը գիտակցին անոնց առատութեան ու բազմազանութեան, անոնց անազնութեան ու անաւորութեան, և տրտում ու յուսակորոյս կը բացագանչեն առաքելուներուն նման. «Այլ ո՞վ կրնայ փրկուիլ»:

Աստուծոյ անսահման գութն ու ներդաժութիւնը, աննուազ սէրն ու անյիշատակութիւնը անգիտացողներն են որոնք կ'ուրանան այս թիւր մտածումը:

Ծիշդ է թէ մեր մեղքերուն գիտակցիւ, նախապայմանն է անոնցմէ ազատագրուելու և փրկութեան արժանանալու: Կեանքի որեւէ ասպարէզի մէջ յառաջդիմութեան համար խթան մըն է գիտակցութիւնը մեր յետամնացութեան և թերացումներուն: Եւ սակայն մեր մեղքերը անգիտանալուն և ինքզինք արդար նկատելուն չափ ծանրակշիռ յանցանք է նաև մեր մեղքերուն գիտակցելէ ետք զղջումի ու ապաշխարութեան դիմելու փոխարէն՝ նոյն ճամբան շարունակելու և մեղքերու շղթան անփութօրէն երկարելու ամբարըշտութիւնը, որ մեղքերու հոծութեան դիմաց փրկութեան ամէն յոյս կորսնցուցած ըլլալէն կը յառաջանայ: Ու Հկայ աւելի եղկելի արարած, քան յաւիտենական տանջանքի դատապարտուած ըլլալու գաղափարին հետ հաշտուած ու սանձարձակ կերպով ամէն մոլութիւններու մէջ խրած, իր վրդովուած խղճմտանքին անսուտ ու անլուելի ձայնը աշխարհի խուժ աղմուկին մէջ խեղդել փորձող ու այս աշխարհի քարիքներով լիանալու համար ամէն միջոցի դիմող անհատը: Վասնզի հանգերձեալ կեանքի հանդէպ անհաւատ կամ գայն ժառանգելու յոյսէն զուրկ անհատն է միայն որ ցոփ ու շուայտ կենցաղով մը կը ջանայ առաւելագոյն չափով երջանկութիւն քաղել այս աշխարհի անցաւոր արժէքներէն ու երեոյթներէն, ոչ մէկ խորութիւն դնելով միջոցներու մէջ:

Որքան արգահատելի են արդարև մարդերը, երբ յաւերժական կեանքի յոյսին լուսաշող պայծառութեան չեն բանար իրենց հոգիները, անով ցրելու համար առօրեայ հարցերուն անոնց մէջ առաջացուած դառնութեանց ու վնասութեանց թխպանոծ ամպերը:

Աշխարհիկ հաճոյքներու ծոցը խրած անհաւատին և իր հոգին երկնաւոր ճշմարտութիւններու լոյսին ու վայելքին քացած հաւատացեալին զգացած երջանկութիւնները բաղդատութեան հզոր իսկ չունին: Երկրորդին առաւելութիւնը կը կայանայ այն իրողութեան մէջ որ կեանքի ամենէն հաւաւոր ու անողոք իսկութիւնը — մահը — կը դարձնէ նուազ սարսափազդու: Աւելին, մերկացնելով մահը իր

քանդիչ զօրութենէն, կը վերածէ մեղ մեր երկնաւոր Հօր ու Անոր ներկայութեամբը պայմանաւոր անխառն ու անվախճան երանութեան տանող անցքի մը, ուրիշ ամէնքս ալ անվարան պիտի ուղէինք անցնիլ յօմարակամ ու աներկիւզ Եօրը է որ մահուան մատածումը չէ եղած դառն ու անսարսափ՝ աշխարհիկ վայելքներով բաւարարուիլ ձգող անհատին համար, որ անպայման կ'այցուի մահուան ուրուականէն, հերիք է որ իր կեանքի արեւը թեքի դէպի արեւմուտք և կամ տափական ցանկութիւններէ յաղեցած իր հոգին զգայ անբաւարարութիւնը այդ բոլորին՝ զինք լիացնելու, զո՞ ու անդորր պահելու, ու զգայ իրմէ ներս — նման «բորի» երիտասարդին — պարապ մը տնուոր՝ զոր Աստուծով միայն կրնայ լիցուել:

Երկրաւոր կեանքը, իր բոլոր վայելքներով ու հրապոյրներով, յընթաց դարուց չէ կրցած անխառն ու տեւական հրճուանք մը պարգեւել մարդկային հոգիին: Ծշմարտութենէ հեռու չէ այն խօսքը թէ «ոչ մէկ մարդ կրնայ իսկապէս երջանիկ համարուիլ իր մահէն առաջ»: Ու նոյնքան ճշմարիտ է հետեւութիւնն ալ այս հաստատումին: Վասնզի երջանկութիւնը, բոսին ամենէն հարազատ և խորունկ իմաստով, արքայութեան մէջ միայն կարելի է գտնել, ուր Աստուծոյ ներկայութիւնը կը չքացնէ ամէն վիշտ, իսկ տառապանքը, դարձեալ իր ամենէն հարազատ ու խոր իմաստով, գեհնինն մէջ, ուր Անոր բացակայութիւնը կը վանէ փրկութեան ամէն յոյս:

Եթէ, հաւատալով հանգերձ մահէն անդին անվախճան կեանքի մը գոյութեան, կը խորհինք թէ մեր դորձած ծանր մեղքերուն ի հետեանք դատապարտուած ենք անմասն մնալու անոր վայելքներէն, չաւա՞ր կը սխալինք և մեր հաւատքը կ'ըլլայ ընդունայն:

Մարդկային հոգին միշտ ձգտումը ունի կատարելութեան, ու հաւատքը՝ թէ ո՞րքան մօտենայ այդ բաղձացուած հանգըրուանին, ա՛յնքան աւելի պիտի կրնայ ինքզինքը զգալ երջանիկ, անդորր ու ապահով:

Եւ սրպէսզի մտաշինք կատարելութեան, որ սերիշ րան չէ եթէ ոչ վիճակը սրբութեան, գիտակցելէ ետք մեր մեղքերուն, առնուելիք երկրորդ քայլը պէտք է ըլլայ անկեղծ սրտով ու կատարեալ հաւատքով ապաշխարել, զղջալ մեր հոգիի խորերէն և կրկնել Շնորհալի Հայրապետին նման. «Զի զղջացայց ի մեղաց»:

Պէտք չէ հաշտ ապրիլ մեղքին ու հարիւրին հետ: Չարին չդաշնակից մը անտարակոյս սր թշնամի է Աստուծոյ: Մեղանշելու անխուսափելիութիւնը մեզ պէտք չէ մղէ ինքնարդարացման, բայց միւս կողմէն, մեր Տիրոջ ըստ երեսնի խիստ կեցուածքը մեղքին հանդէպ՝ թէ «որ բարկանայ եղբօր իւրում տարապարտաց, պարտաւոր լիցի դատաստանի», պէտք չէ որ զմեզ մղէ յուսահատութեան, և յուսահատութիւնը՝ լքուածութեան կամ նորանոր մեղանշումներու:

* *

Պահեր կան երբ խօսք մը, դրական կամ ժխտական պատասխան մը, կրնայ յեղաշրջել ուղղութիւնը մեր կեանքին ու փոխել անոր ընթացքը: Այդ պահերուն պարտինք աստուածային օժանդակութիւնը հայցել, իմաստութեամբ ու արթնամտութեամբ կարենալ ընտրելու համար լաւը, բարին, ճշմարիտն ու օգտակարը: Երեսուի հետ երիտասարդին հանդիպումը այդ ճակատագրական պահերէն մին էր: Պահ՝ որուն կապուած պիտի ըլլար անտարակոյս իր բովանդակ կեանքը:

Երիտասարդը կ'ուզէր երթալ Բարիին, բայց Չարը, սքօղուած դրամի և ինչքերու շողմ կերպարանքին տակ, արգելք հանդիսացաւ իրեն:

* *

Բարի երիտասարդին դուռագէն կըրնանք ուրիշ իրողութիւններ ալ երեւան հանել: Տասնարանեան, Հին Ուխտի Օրէնքը, չէր կրնար ըլլալ մէկն ժամանակի մարդոց յարացոյցը, ուղղիչը դէպի բարին, լաւն ու կատարեալը: Երիտասարդը, պահելով հանդերձ անոր թելադրած պատուէրները, կասեցաւ չէր զգար ինքզինքը: Քրիստոնէութիւնն էր որ կու

զար լեցնելու այդ Օրէնքին ձգած զգալի թերին, աւելցնելով անոր վրայ սրբազան ու վսեմ պատուիրաններ, ինչպէս՝ «Սիրէ՛րնկերդ քու անձիդ պէս» և «Սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները»:

Եւ արդարեւ, երբ սուսմասիւրենք Հին Ուխտի Օրէնքը, պիտի տեսնենք թէ սրոշապէս թերի է ան, վասնզի հոն չկան սիրոյ և մարդկային զգրայութեան գերազանցօրէն վեհ և շինիչ գաղափարները: Աստուած հոն կ'երևի իբր նախանձառ ու վրէժխնդիր Ենովան, և ոչ թէ իբրև գթառ ու նախախնամող Հայր բոլորին:

* *

Նայնը չէ՞ արդեօք պարագան այսօր մեզմէ շատերուն: Մենք ալ յաճախ չե՞նք զգար մեր թերութիւնը, նսեմութիւնը, ու չե՞նք փնտեր միջոցներ՝ զայն դարձանելու: Քանի՞ քանի՞ առիթներով մեր Տէրը կը մօտենայ մեզի, բայց մենք անտեղեակ՝ կը շարունակենք ընթանալ մեր մեղքերուն մօտայ ճամբէն, անգիտանալով իր ներկայութիւնը, նման Եմմաուսի ճամբորդներուն: Կը կարգանք երբեմն Աստուածաշունչը, սակայն կը յամենանք խաւարի մէջ, որմէ ազատագրուելու դարձանն է անոր մէջ՝ պատգամուած թելադրութիւններուն գործադրումը. կը նմանինք այն հիւանդին՝ որ իր հիւանդութենէն ազատուելու միջոցը — դեղը — ունի, և սակայն չ'օգտուիր անկէ, և կամ Աւետարանի յիմար կոյսերուն, որոնց եթէ պակասցան իմաստութիւնն ու արթնամըմութիւնը միայն, մեզմէ շատ յաճախ կը բացակայի նաև անոնցմէ զատ ամենէն էականը — Հաւատքը:

Երիտասարդը գերադաս նկատեց նիւթը հոգիէն ու՝ դերի կղաւ առաջինին: Երանի՜ անոնց որոնք գիտեն ճիշդ հակառակը գործել: Անոնք են ճշմարիտ քրիստոնեաներն ու սուրբերը: Անոնցն է երկնքի Թագաւորութիւնը՝ որ պատրաստուած է արդարներուն համար «ի սկզբանէ աշխարհի»:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆՎԻԶԱՆ

